

Nr 465.

Av fru Västberg, m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 339, angående statsbidrag till daghem och lekskolor m. m.

De institutioner för s. k. halvöppen barnavård, som i stigande omfattning inrättas i våra städer och i tätbebyggda samhällen i landsorten, ha hittills drivits nästan uteslutande med hjälp av kommunala anslag och av medel, hopsamlade på privat väg. Det är anledning att med tillfredsställelse hälsa det förhållandet, att Kungl. Maj:t nu på basis av ett förslag från 1941 års befolkningsutredning hos riksdagen hemställer om statsbidrag till daghem, eftermiddagshem och barnträdgårdar, vilka sistnämnda av befolkningsutredningen och i propositionen benämnas lekskolor.

Det är i nuvarande statsfinansiella läge kanske förståeligt, att statsbidraget föreslås utgå till nyinrättade institutioner och avdelningar på orter, där en utvidgning av den halvöppna barnavården är betingad av arbetsmarknadspolitiska skäl. Likväl torde det få anses uppenbart, att den halvöppna barnavården har en så stor social och pedagogisk betydelse och ur befolkningspolitisk synpunkt är så viktig, att ett regelmässigt stöd för denna verksamhet från statsmakternas sida numera framstår som naturligt. Man har i detta sammanhang anledning att erinra om, att statsmakterna i ett flertal länder på ett annat sätt än hos oss gått in för ett stöd åt den halvöppna barnavården. I Finland åtnjuta t. ex. barnträdgårdarna statsstöd med $\frac{1}{3}$ av de utgifter, som kunna anses befogade, och i Danmark kan statsbidraget utgöra $\frac{1}{2}$ av institutionernas kostnader.

Med hänsyn till betydelsen av att redan nu vissa normer beträffande löner, institutionernas standard m. m. uppdragas, har befolkningsutredningen föreslagit, att ett principbeslut beträffande riktlinjerna för statens framtida bidragsverksamhet i fråga om den halvöppna barnavården skulle fattas vid innevarande riksdag, ett förslag som emellertid Kungl. Maj:t ej upptagit.

För envar, som är förtrogen med de institutioner, som arbeta inom den halvöppna barnavården, framstår det emellertid som synnerligen önskvärt, att ett principbeslut i enlighet med 1941 års befolkningsutrednings förslag nu fattas eller att i varje fall riksdagen gör ett sådant uttalande, som föreslagits av socialstyrelsen, nämligen att en utfästelse göres, att statsbidrag — så fort förhållandena medgiva — skall utgå till daghem, barnträdgårdar och eftermiddagshem huvudsakligen efter de linjer, som befolkningsutredningen föreslagit. Liknande synpunkter som de av socialstyrelsen framförda återfinnas också bland annat i socialvårdskommitténs och svenska fattigvårds- och barnavårdsförbundets yttranden.

Det råder för närvarande en synnerligen stor efterfrågan på personal, utbildad för tjänstgöring inom den halvöppna barnavården. Betydande rekryteringssvårigheter till yrket föreligga emellertid, och i ett flertal fall har det även förekommit, att redan utbildad personal övergått till annan, mera lönande sysselsättning. Orsakerna härtill äro främst de låga lönerna samt frånvaron av ordnande pensionsförhållanden inom yrket. Framhållas bör även att för närvarande endast välsituerade flickor utan att ådraga sig fullkomligt olidliga ekonomiska förhållanden kunna genomgå t. ex. ett seminarium för utbildning av barnträdgårdsledarinnor och ägna sig åt praktisk verksamhet bland barnen i förskoleåldern. Det är nämligen för närvarande ytterst svårt för flickor ur mindre bemedlade folkskikt att ägna sig åt verksamhet inom den halvöppna barnavården, något som i och för sig måste anses beklagligt. Seminarieutbildningen är tvåårig och inga stipendiemöjligheter för eleverna föreligga annat än i mycket sällsynta undantagsfall. Utbildningskostnaderna uppgå i regel till cirka 4,500 kronor. Efter avslutad utbildning kan en barnträdgårdsledarinna för närvarande få en anställning, som ger henne cirka 200 kronor per månad under 9 månaders tid, eller inalles 1,800 kronor. I många fall får vederbörande vid vissa enskilda institutioner nöja sig med en betydligt lägre månadslön. Även om hon genom skötsel av en sommarkoloni eller dylikt kan skaffa sig en obetydlig extra inkomst under ferierna, är det uppenbart, att lönen är otillräcklig, då det gäller att täcka levnadsomkostnaderna, och givetvis ej tillåter önskvärda amorteringar å en åsamkad studieskuld. De ekonomiska förhållanden, under vilka personalen vid här ifrågasvarande institutioner utför sitt krävande och ur social synpunkt mycket betydelsefulla arbete, äro över huvud taget sådana, att den av befolkningsutredningen föreslagna minimilönen snarast möjligt bör av riksdagen beslutas.

Då en utfästelse från statsmakternas sida om regelmässigt framtida stöd åt den halvöppna barnavården skulle medverka till en välbehövlig ökning av antalet välkvalificerade sökande till utbildningsanstalterna och ge större möjligheter än nu att behålla lämpliga krafter inom yrket, få undertecknade hemställa,

att riksdagen måtte besluta att i enlighet med vad 1941 års befolkningsutredning föreslagit redan nu fastställa principerna för en framtida bidragsverksamhet till daghem, barnträdgårdar och eftermiddagshem.

Stockholm den 28 oktober 1943.

Disa Västberg.

Ruth Gustafson.

Ebon Andersson,
Malmö.

Märta Öberg.

Carl Hoppe.